

WERELDWIJDE OPROEP TOT ACTIE!

VOOR MOEDERTAALONDERWIJS
TER GELEGENHEID VAN DE
UNESCO INTERNATIONALE MOEDERTAALDAG
21 FEBRUARI 2024

Sluit je aan bij de
wereldwijde oproep tot actie
op social media en deel de
oproep binnen uw netwerken!

SAMENVATTING

Moedertaalprogramma's - ook wel "moedertaalscholen" of "weekendscholen" genoemd - zijn initiatieven (meestal non-profit) van ouders en vrijwilligers uit een taalgemeenschap om buiten de reguliere schooluren om de taal en cultuur van het land van herkomst te behouden. In deze wereldwijde oproep tot actie voor moedertaalonderwijs geeft de *HL Global Think Tank* aanbevelingen voor hoe we wereldwijd moedertaalonderwijs kunnen realiseren en de continuïteit daarvan kunnen waarborgen. De oproep schetst concrete acties die kunnen worden ondernomen door studenten, ouders/verzorgers, onderwijspersoneel en schoolleidingen, moedertaalonderwijzers, bibliotheken, non-profit initiatieven, universiteiten, journalisten, lokale bedrijven en overheidsfunctionarissen.

INLEIDING: DE MONDIALE CONTEXT

We leven in een wereld die in toenemende mate wordt gevormd door globale bewegingen die ervoor zorgen dat mensen vanwege talloze redenen migreren of ontheemd raken. Het is niet langer mogelijk om het feit te negeren dat de meeste mensen meer dan één taal spreken. UNESCO heeft het recht om je eigen moedertaal te leren universeel verklaard.

Helaas bestaan er nog steeds misvattingen over wat taaldiversiteit betekent voor individuen, gezinnen, het onderwijs en overheden, en dit gebrek aan begrip heeft verstrekende gevolgen. Een veel voorkomende overtuiging is bijvoorbeeld dat de sleutel tot succes voor een kind dat als nieuwkomer in een land aankomt, assimilatie en toewijding aan de nieuwe nationale taal is - zelfs als dat ten koste gaat van het verlies van de thuistaal (moedertaal).

Taalverlies heeft ook een negatieve invloed op het taalrepertoire van de samenleving, het niveau van interculturele competentie, sociale cohesie en het vermogen om deel te nemen aan de wereldeconomie.

Zelfs in samenlevingen waar meertaligheid gewaardeerd wordt, is er potentieel om de effectiviteit van moedertaalbehoud te verbeteren. De hardnekkige uitdagingen van het onderwijs in moedertalen kunnen beter worden aangepakt als er een gepast beleid is en als er toegang is tot voldoende middelen om dit beleid in de praktijk om te zetten.

In deze wereldwijde oproep tot actie introduceren we de *Heritage Language (HL) Global Think Tank*, leggen we het doel van de wereldwijde oproep tot actie uit, schetsen we de huidige staat van moedertaalonderwijs, leggen we uit wat er op het spel staat en welke acties je kunt ondernemen.

HL GLOBAL THINK TANK

De *HL Global Think Tank* bestaat uit deskundigen op het gebied van onderwijs in moedertalen en professionals met verschillende taalkundige achtergronden, zoals academici, belangenbehartigers, activisten, coalitieleiders, assessment testers, *grassroot* organisaties en schoolbesturen over de hele wereld, met jarenlange ervaring in het ondersteunen van docenten op het gebied van moedertalen. De leden komen regelmatig samen om ideeën te genereren over hoe de erkenning, zichtbaarheid, vitaliteit, kwaliteit en duurzaamheid van community based moedertaalprogramma's wereldwijd kan worden verbeterd. Voor een volledige lijst van degenen die betrokken zijn bij de *HL Global Think Tank*, zie www.hlenet.org/thinktank. Dit initiatief voor een wereldwijde oproep tot actie werd geleid door de hieronder vermelde professionals:

James Anderson, PhD
Goldsmiths, University of London
United Kingdom

Linda Egnatz, MA
Global Seal of Biliteracy, Joint National
Committee For Languages, National Council
For Languages & International Studies, USA

Jana Nahodilová, MPhil
Czech and Slovak School Okenko,
London,
United Kingdom

Effrosyni (Froso) Argyri, PhD
UCL Institute of Education
University College London
United Kingdom

Renata Emilsson Peskova, PhD
Móðurmál - Association on
Bilingualism, University of Iceland,
Iceland

Nina Paulovicova, PhD
Athabasca University
Canada

Nooshan Ashtari, PhD
University of Southern California (USC)
United States

Miglena Hristozova, PhD
Initiative for Multilingualism and
Intercultural Education (IMIB)
Germany

Dina Mehmedbegovic-Smith, EdD
University College London
Healthy Linguistic Diet Ltd
United Kingdom

Gisi Cannizzaro, PhD
Heritage Language Education (HLE)
Network, Netherlands

Sabine Little, PhD
School of Education, University of
Sheffield, United Kingdom

Merryl Wahlin, DipEd
Sydney Institute for Community
Languages Education (SICLE)
University of Sydney
Australia

De *HL Global Think Tank* pleit voor de waarborging van moedertaalonderwijs op lokaal, nationaal en internationaal niveau. Als onderdeel van haar inspanningen om het moedertaalonderwijs nieuw leven in te blazen en te promoten creëerde de denktank de Internationale Richtlijnen voor Professionele Praktijken in Community Based Moedertaalscholen (2021) om universele principes en *best practices* te definiëren die gevolgd kunnen worden door moedertaalprogramma's. De richtlijnen geven niet alleen een nuttige richting aan community based moedertaalonderwijsprogramma's, maar ze helpen ook het vertrouwen in deze programma's te behouden bij onderwijsinstellingen en het grote publiek. Merk op dat de auteurs van deze wereldwijde oproep tot actie specifiek pleiten voor onderwijsprogramma's die streven naar de waarden en ethiek die in de internationale richtlijnen worden beschreven.

HET DOEL VAN DEZE OPROEP TOT ACTIE

We grijpen de jaarlijkse UNESCO Internationale Moedertaaldag 2024 aan om kritische vragen te bespreken zoals: Hoe moeten samenlevingen over de hele wereld reageren op de talen van migranten, immigranten en vluchtelingen, en hoe kunnen onderwijsprogramma's over moedertalen en geletterdheid het beste worden ondersteund?

Het onderwerp taalonderwijs in een meertalige wereld is uiteraard complex als we rekening houden met alle wetenschappelijke, geopolitieke, economische en sociale perspectieven; in het bijzonder kwesties van inclusie, sociale cohesie, dekolonisatie, taalstatus, mensenrechten, vredesopbouw, deelname aan globale dialogen, humanistisch en transcultureel leren, et cetera. Desalniettemin is onze boodschap eenvoudig: Moedertaalonderwijs moet een fundamenteel onderdeel worden van het officiële taalonderwijsbeleid in samenlevingen over de hele wereld. Het gaat hierbij niet alleen om lokaal en nationaal overheidsbeleid, maar ook om taalbeleid voor gezinnen, algemeen schoolbeleid en sociaal beleid.

Met deze dringend noodzakelijke wereldwijde oproep tot actie voor moedertaalonderwijs willen we een grootschalige verandering teweegbrengen in taalonderwijs en taalbeleidsvorming. De concrete aanbevelingen die hier worden gedaan laten zien hoe studenten, verzorgers, reguliere docenten en schooldirecteuren, HL docenten, bibliotheken, non-profit initiatieven, universiteiten, journalisten, lokale bedrijven en overheidsfunctionarissen gezamenlijk kunnen werken aan het verbeteren van de kwaliteit en het bereik van HL onderwijs.

* HUIDIGE STATUS VAN MOEDERTAALONDERWIJS *

Wat is een moedertaal?

Met moedertalen bedoelen we in de context van deze oproep talen die geen officiële taal zijn van de gemeenschap of het land waar de spreker momenteel woont, maar die gesproken worden door individuen en groepen die in die gemeenschap of dat land wonen. Andere termen worden ook vaak gebruikt, zoals "thuis talen", "erfgoed talen" of "gemeenschap talen". Ons gebruik van de term "moedertaal" verwijst niet alleen naar voorouderlijke verwantschap, maar ook naar taalbeheersing en toekomstig gebruik van de taal. Voor gedetailleerde definities van termen met betrekking tot moedertaalonderwijs, zie de Internationale Richtlijnen voor Professionele Praktijken in Community Based Moedertaalscholen (2021).

In deze oproep verwijzen we niet naar (1) gebarentalen, (2) "regionale minderheidstalen" zoals het Fries of het Catalaans, waar een groot aantal sprekers van de minderheidstaal geconcentreerd is in één regio, noch verwijzen we naar (3) "inheemse talen", die verwijzen naar minderheidstalen die inheems zijn in een regio maar die tijdens het kolonialisme werden ingehaald door een dominante taal van de kolonisator(en). Wat moedertalen gemeen hebben met deze andere types talen (gebarentalen, minderheidstalen en inheemse talen) is dat het gaat om het doorgeven van "immaterieel cultureel erfgoed", wat op zijn beurt de identiteitsvorming voor generaties van nieuwe sprekers vergemakkelijkt. De omstandigheden rond de organisatie van effectief moedertaalonderwijs zijn echter niet altijd dezelfde voor de andere types talen.

Community based moedertaalonderwijs

Hoe kun je Vietnamese lessen mogelijk maken in een Engelstalig land? Of Telugu lessen voor kinderen in Duitsland? Moedertaalonderwijs kan op ruwweg twee verschillende manieren worden georganiseerd: (1) opgenomen in het openbare onderwijssysteem of (2) georganiseerd buiten het openbare onderwijssysteem.

Wanneer moedertaalonderwijs wordt opgenomen in het openbare onderwijssysteem, is dat meestal vanwege wetgeving die het recht op onderwijs in de moedertaal verplicht stelt. In deze omstandigheden worden moedertaalleerkrachten ingehuurd door de openbare scholen en moedertaalleerlingen krijgen soms studiepunten voor formele vaardigheden in de moedertaal en een officieel certificaat bij het verlaten van de middelbare school.

Het moedertaalonderwijs wordt echter meestal buiten het openbare onderwijssysteem georganiseerd door lokale programma's die door ouders en vrijwilligers worden geleid. Soms krijgen community based programma's structurele steun van de lokale overheid waar ze werken en/of van de overheid van het land van herkomst, maar het type en de mate van steun varieert.

Er zijn andere aanbieders van onderwijs in moedertalen buiten het openbare onderwijssysteem, zoals ambassades, commerciële bedrijven en freelance leerkrachten/docenten. Deze types van aanbieders zijn minder gebruikelijk dan community based programma's.

Voordelen van moedertaalonderwijs

Moedertaalonderwijs heeft voordelen die verder gaan dan het aanbieden van taal- en cultuurlessen aan kinderen en verder dan de algemene voordelen van meertaligheid. In het bijzonder richten community-gebaseerde moedertaalprogramma's zich op:

- het aanleren van alfabetiseringsvaardigheden, inclusief vertalen en taalbewustzijn
- het leren over de cultuur, literatuur, geografie en geschiedenis van het land van herkomst
- het belonen en trainen van de intrinsieke motivatie van leerlingen om taal te ontwikkelen
- het leggen van een basis voor tweetalige en interculturele vaardigheden op hoog niveau
- het bieden van een veilige ruimte voor tweetalige/meertalige communicatie
- het ondersteunen van de communicatie thuis, ook met grootouders
- het ontwikkelen van eigenwaarde en meertalige identiteit
- het ondersteunen van het welzijn en de persoonlijke ontwikkeling van leerlingen met verschillende achtergronden die regelmatig te maken kunnen krijgen met discriminatie
- het waarderen en vieren van de prestaties van leerlingen in de moedertaal
- het ondersteunen van kinderen in wereldburgerschap en interculturele communicatie
- het voorleven van zinvol vrijwilligerswerk voor leerlingen
- het bieden van hulp aan nieuwe immigranten om hun professionele vaardigheden als leerkrachten, managers en gemeenschapsleiders uit te oefenen
- het ondersteunen van jongere en oudere immigranten om op een zinvolle manier verbonden te blijven met hun taalgemeenschappen
- het bieden van hulp aan nieuwe immigranten om de nieuwe cultuur en het nieuwe onderwijssysteem te begrijpen
- het bieden van eerste hulp in tijden van crisis door middel van sterke netwerken
- het opnieuw vormgeven van culturen
- het ondersteunen van immigrantenkinderen bij hun integratie in de samenleving van het gastland

Uitdagingen van moedertaalonderwijs

Er is vaak een gebrek aan bewustzijn over lokale initiatieven voor moedertaalprogramma's, die vaak weinig of geen erkenning of steun krijgen van de lokale of nationale overheden waar ze actief zijn. Op gemeenschapsniveau opererende programma's worden geconfronteerd met de volgende uitdagingen die hun duurzaamheid negatief beïnvloeden:

- onvoldoende financiering om een duurzame organisatie te waarborgen
- gebrek aan managementvaardigheden om een duurzame organisatie in stand te houden
- het risico om te worden beëindigd als er onvoldoende belangstelling is van studenten of als de financiering wegvalt
- niet vertrouwd zijn met het reguliere onderwijssysteem en de heersende leercultuur
- niet beschikken over professioneel opgeleide docenten die op de hoogte zijn van effectieve onderwijsmethoden
- professioneel opgeleide docenten in dienst hebben die door hun opleiding niet zijn voorbereid op het geven van effectieve lessen in de unieke omgeving van moedertaalleren
- een groot verloop onder leerkrachten omdat leerkrachten onvoldoende inkomsten hebben, als ze al iets verdienen, een lagere status hebben dan leerkrachten op reguliere scholen en onvoldoende opleidings- en certificeringsmogelijkheden hebben
- een gebrek aan initiële lerarenopleiding en voortgezette professionele ontwikkelingsmogelijkheden voor leerkrachten van moedertalen
- een gebrek aan lesmateriaal en coherente leerplannen die zijn afgestemd op de behoeften van leerlingen in moedertalen
- een gebrek aan gestandaardiseerde accreditatiemogelijkheden
- verwarring met vreemdetalenonderwijs
- moeite hebben om vrijwilligers te vinden
- moeite hebben om studenten te werven
- moeite hebben om tegemoet te komen aan het brede scala van vaardigheidsniveaus in de klas en aan de verschillende leerlingprofielen
- moeite hebben om rekening te houden met niet-standaard variëteiten die in de klas worden gesproken
- geconfronteerd worden met algemene logistieke uitdagingen, zoals het vinden van een dag en tijdstip dat alle geïnteresseerde gezinnen schikt
- te weinig groepen hebben en daardoor een te grote leeftijdsspanne binnen elke groep
- moeite hebben om betaalbare leslocaties te vinden
- geen toegang hebben tot computerfaciliteiten
- geconfronteerd worden met negatieve houdingen en misvattingen
- een gebrek aan steun, waardering en begrip van de overheid en de gemeenschap ervaren
- moeite hebben om tot wederzijds voordeel strekkende partnerschappen aan te gaan met reguliere scholen
- te kampen hebben met ongelijkheden die tijdens de Covid-19-crisis verergerd zijn

✿ WAT STAAT ER OP HET SPEL? ✿

Hoewel tal van beleidsmaatregelen en kaders, zoals aanbevelingen van de Raad van Europa en de Verenigde Naties (zie bibliografie) oproepen tot ondersteuning van taaldiversiteit, is voortdurend activisme nodig om ervoor te zorgen dat het beleid wordt gehandhaafd. Als er geen actie wordt ondernomen, lopen we het risico op een afname van de taaldiversiteit, taalverval en daarmee gepaard gaande generatietrauma's, meer vervreemding en conflicten, en schendingen van taalkundige mensenrechten.

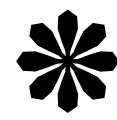
Als gemeenschappen wereldwijd beloven actie te ondernemen, kunnen we deze grotere maatschappelijke problemen voorkomen. Door taalkundige diversiteit te koesteren, kunnen we simplistische en gevaarlijke nationalistische verhalen die schade veroorzaken aanvechten en zo een tijdperk van nationale eentaligheid achter ons laten.

We hebben een aantal aanbevelingen geformuleerd ("Wat kun je doen?") om verschillende belanghebbenden te helpen begrijpen welke acties ze kunnen ondernemen om zowel de individuele taalkundige vaardigheden van meertalige leerlingen te erkennen als om maatschappelijke meertaligheid in het algemeen te waarderen.

WAT KUN JE DOEN?

Iedereen

- Maak jezelf (en je familie, studenten, patiënten, cliënten, personeel, enz.) vertrouwd met de moedertaalprogramma's die in je gemeenschap worden aangeboden
- Lees de ontkrachting van de meest voorkomende mythes over moedertaalonderwijs
- Maak jezelf vertrouwd met taalkundige mensenrechten en het begrip "intangible cultural heritage" van de Verenigde Naties
- Abonneer je op nieuwsbrieven en blogs die de ontwikkelingen in het onderzoek naar meertaligheid volgen
- Steun het moedertaalonderwijs, leerkrachten, leerlingen en meertalige families met de middelen die je tot je beschikking hebt (vrijwilligerswerk, donaties, zichtbaarheid geven, waardering tonen, sponsor worden)
- Vorm of steun taalbeleid dat meertaligheid bevordert

Leerlingen van moedertaalprogramma's

- Probeer betekenisvolle vriendschappen te sluiten met andere sprekers van je moedertaal
- Wees trots op al je talen, ongeacht het niveau waarop je ze spreekt
- Wees je bewust van je taalrechten
- Als je een moedertaalprogramma volgt, laat dit dan weten aan je leraren en vrienden op school
- Maak gebruik van de mogelijkheden om een certificaat te krijgen voor je vaardigheden in je moedertaal
- Als je een moedertaalprogramma hebt voltooid, overweeg dan om zelf vrijwilliger te worden binnen het programma.
- Denk kritisch na over de opmerkingen die je hoort over taal; laat de opmerkingen van mensen over je taalvaardigheid je zelfvertrouwen niet aantasten
- Leer hoe je mensen beleefd kunt aanspreken over taal door ze te informeren en de mythes en stereotypen eromheen te doorbreken.

Ouders en verzorgers van moedertaalleerlingen

- Maak een taalplan voor het gezin en herzie het regelmatig waar nodig
- Bespreek de taalprioriteiten van je gezin met de mede-opvoeders van je kinderen
- Heb realistische verwachtingen over de meertalige ontwikkeling van je kind; wees je ervan bewust dat taalgebruik binnen gezinnen in de loop van de tijd verandert
- Als er een moedertaalprogramma is in uw gemeenschap, overweeg dan deel te nemen en bezoek het programma om te bepalen of het een goede optie is voor uw kind/gezin
- Begrijp wat er realistisch gezien bereikt kan worden binnen een moedertaalprogramma; vraag wat jouw rol als verzorger is in de moedertaalontwikkeling van je kind
- Word waar mogelijk vrijwilliger binnen het moedertaalprogramma van je kind
- Toon waardering voor de leiders en leraren van het moedertaalprogramma van je kind
- Vraag mensen in de omgeving van je kind om je kind niet aan te spreken op zijn/haar (onvoldoende) beheersing van de moedertaal om negatieve associaties met de moedertaal te voorkomen

Leraren en schooldirecteuren

- Maak je onderwijsstaf bekend met de moedertaalprogramma's in je gemeenschap
- Deel informatie met de ouders van je leerlingen over beschikbare moedertaalprogramma's in je gemeenschap
- Neem contact op met de moedertaalprogramma's in je gemeenschap en zoek manieren om samen te werken
- Stel je schoolgebouw open als leslocatie voor lokale moedertaalprogramma's; zorg ervoor dat de moedertaaldocenten en studenten zich welkom voelen in het gebouw
- Creëer open en uitnodigende, inclusieve meertalige ruimtes voor alle leerlingen
- Maak een inventarisatie van het taalrepertoire van de leerlingen op je school
- Creëer mogelijkheden voor leerlingen om hun moedertaal te gebruiken
- Maak de taalvaardigheden van de leerlingen zichtbaar in de ruimtes, gangen en klaslokalen van de school
- Implementeer schoolbeleid dat actief waardering en ondersteuning toont voor de meertalige repertoires en identiteiten van de leerlingen
- Organiseer activiteiten om de taalkundige en culturele diversiteit in de klas en op school te vieren
- Moedig leerlingen aan om hun eigen voortgang in meerdere talen te herkennen door een taalportfolio samen te stellen om aan ouders en leerkrachten te laten zien
- Zoek naar mogelijkheden in het curriculum om het zelfvertrouwen van meertalige leerlingen te versterken, bijvoorbeeld met betrekking tot geletterdheid en mondiaal burgerschap
- Neem boeken in de schoolbibliotheek op in de moedertalen van leerlingen, inclusief woordenboeken en studiemateriaal
- Ga op zoek naar mogelijkheden voor professionele ontwikkeling in het lesgeven aan meertalige klassen: ga in plaats van een eentalige focus naar inclusieve, multimodale en meertalige benaderingen van lesgeven
- Nodig leerkrachten van moedertaalprogramma's uit om de professionele ontwikkelingsactiviteiten die voor de leerkrachten van je school worden georganiseerd te monitoren
- Wees je bewust van de "ecologische kijk op taalonderwijs" die wordt beïnvloed door sociale, educatieve, culturele, economische en politieke omstandigheden
- Werf meertalig personeel en docenten

Docenten en managers van moedertaalprogramma's

- Volg de suggesties en adviezen van de International Guidelines for Professional Practices in Community-Based Heritage Language Schools (2021), die je helpen een duurzaam moedertaalprogramma aan te bieden
- Maak aan belanghebbenden bekend dat je gebruik maakt van de internationale richtlijnen
- Sluit je aan bij coalities en overkoepelende verenigingen: Verbind en werk transregionaal en transnationaal samen met vergelijkbare moedertaalprogramma's
- Stel je moedertaalstudenten bloot aan positieve rolmodellen, zoals oud-studenten, succesvolle leden van de gemeenschap en bekende sprekers van de moedertaal
- Geef oudere studenten de kans om samen te werken met jongere studenten in het programma
- Zorg voor een digitale en open leeromgeving voor moedertaalleren
- Maak je moedertaalprogramma zichtbaar in de bredere gemeenschap, want dit leidt tot borging, erkenning en waardering van het programma
- Maak van opvolgingsplanning een prioriteit om ervoor te zorgen dat het moedertaalprogramma op de lange termijn kan worden voortgezet

Bibliotheken

- Maak je personeel bekend met de moedertaalprogramma's die lokaal actief zijn
- Werk samen met lokale moedertaalprogramma's, bijvoorbeeld door hen zichtbaarheid te geven en hen ruimte te bieden om lessen te geven
- Nodig moedertaalprogramma's uit om evenementen in de bibliotheek te organiseren, zoals verhalen vertellen/voorlezen, kunsttentoonstellingen en meertalige boekenruilmarkten
- Neem meertalige kinderboeken op in de collectie
- Nodig sprekers uit die het brede publiek kunnen inlichten over het belang van meertalige boeken in de bibliotheek (om eventuele vooroordelen dat andere talen storend zijn te bestrijden)
- Breng de meertalige boekencollecties en activiteiten van de bibliotheek onder de aandacht door aankondigingen op te nemen in alle nieuwsbrieven en publicaties; ga er niet van uit dat alleen bepaalde doelgroepen geïnteresseerd zijn

Non-profit initiatieven

- Vergroot het positief bewustzijn over moedertaalonderwijs
- Verbeter verbindingen tussen moedertaalonderwijsprogramma's wereldwijd, evenals tussen moedertaalonderwijs en scholen die onder de schoolplicht vallen, culturele instellingen en andere organisaties
- Draag bij aan de ontwikkeling van een wereldwijd ondersteuningssysteem om burn-out van docenten, schooldirecteuren of voortrekkers te voorkomen
- Bevorder doeltreffende opvolgingsplanning om de duurzaamheid van moedertaalprogramma's wereldwijd te vergroten
- Zoek partners om internationale moedertaalnetwerken en -structuren te ondersteunen

Universiteiten en lerarenopleidingen

- Doe meer onderzoek naar moedertaalonderwijs, moedertaalleerlingen en aanbieders van moedertaalonderwijs
- Neem modules op in het curriculum van onderwijzers die behandelen wat moedertaalonderwijs is
- Neem onderzoek op hoe moedertaalonderwijs en meertaligheid kan worden geïntegreerd in algemeen onderwijs, vakonderwijs, vrijetijds- en sportstudies, pedagogiek en andere vakgebieden.
- Zorg er bij onderzoek naar moedertaalprogramma's voor dat de programma's iets terugkrijgen voor hun deelname aan het onderzoek
- Werk samen met *non-profit* moedertaalorganisaties aan gezamenlijke projecten en evenementen
- Overweeg het openen van een academisch programma voor moedertaalopleiders, onderzoekers en activisten
- Overweeg het openen van cursussen of academische programma's voor het onderwijzen van vakken in moedertaalprogramma's
- Bied training aan voor moedertaalleraren en programmamanagers

Journalisten

- Geef aandacht en zichtbaarheid aan de activiteiten van de moedertaalprogramma's in je gemeenschap
- Help de status van moedertaaldocenten en leerlingen te verhogen door aandacht te besteden aan prestaties en bijdragen aan de lokale gemeenschap
- Benadruk verhalen die laten zien hoe meerdere culturen verweven zijn binnen families en daarbuiten
- Vermijd verdeeldheid zaaiende retoriek die "autochtonen" tegenover "allochtonen" plaatst

Lokale bedrijven

- Neem in je maatschappelijke beleid strategieën op om moedertaalonderwijs te ondersteunen in de gemeenschap waarin je actief bent
- Zorg voor subsidies en andere financieringsmogelijkheden voor lokale moedertaalprogramma's
- Sponsor lokale moedertaalprogramma's
- Bied moedertaalprogramma's toegang tot geschikte en betaalbare leslocaties
- Huur gekwalificeerde sprekers in om uw werknemers voor te lichten over het belang van het ondersteunen van meertalige kinderen in je gemeenschap in alle talen die zij spreken

Lokale en nationale overheidsfunctionarissen

- Breng de situatie van de moedertaalprogramma's in je regio in kaart en help de informatie beschikbaar te maken voor het algemene publiek
- Verzamel cijfers over moedertaalleerlingen in je regio
- Zorg voor subsidies en andere financieringsmogelijkheden voor lokale moedertaalprogramma's
- Bied mogelijkheden voor moedertaalprogramma's om toegang te krijgen tot geschikte en betaalbare leslocaties
- Vind wegen naar de accreditatie van competenties in de moedertaal, bijvoorbeeld door het organiseren van toetsen in de moedertaal of het geven van studiepunten aan studenten voor het bijwonen van moedertaalprogramma's
- Herzie problematisch, verdeeld, onrechtvaardig en discriminerend taalbeleid
- Breek taalbarrières af en ontmantel taalhiërarchieën in de praktijk, zoals verschillen in de status van tweetaligheid van diverse taalcombinaties
- Faciliteer beleid dat gelijkwaardige allianties en samenwerking creëert tussen inheemse talen, moedertalen en officiële talen
- Ontwerp en actualiseer het onderwijs- en taalbeleid in overleg met moedertaaldocenten en activisten om zo de meertalige realiteit van klaslokalen en scholen te weerspiegelen; betrek vertegenwoordigers van moedertaalprogramma's en -verenigingen bij de beleidsvorming
- Creëer wegen naar een inclusieve benadering van moedertaalonderwijs als onderdeel van het reguliere onderwijs
- Bevorder het aangaan van partnerschappen en samenwerking tussen reguliere scholen en moedertaalprogramma's
- Coördineer acties van nationale initiatieven en maak lokaal middelen beschikbaar om uitdagende omstandigheden het hoofd te bieden, zoals de Covid-pandemie
- Ga partnerschappen aan met moedertaalprogramma's om hen te helpen hun werk te verbeteren en beter aan te sluiten bij de behoeften van de lokale gemeenschappen
- Ondersteun bestaande programma's om zich te ontwikkelen en tot bloei te komen en moedig "onzichtbare gemeenschappen" aan om nieuwe programma's op te zetten
- Ondersteun duurzame en toegankelijke online hulpmiddelen voor moedertaalleerlingen om hun taal levenslang te behouden, of ze nu in jouw land wonen of daarbuiten

SLUIT JE AAN

De Unesco Internationale Moedertaaldag op 21 februari markeert de lancering van deze Wereldwijde Oproep tot Actie. Gedurende het jaar zal de oproep in andere talen beschikbaar worden gemaakt en zullen er evenementen worden georganiseerd om de oproep te promoten, te bespreken en het bewustzijn erover te vergroten. Volg FOHLC Europe (*Forum of Heritage Language Coalitions in Europe*) voor updates: www.facebook.com/FOHLCE

Als je opvoeders van moedertalen en de kinderen die ze ondersteunen wilt helpen, zorg er dan voor dat je je publiekelijk op sociale media engageert voor de wereldwijde oproep tot actie en deel deze oproep op grote schaal binnen je netwerken.

STEUN & DEEL DE WERELDWIJDE OPROEP TOT ACTIE

Vind en deel de wereldwijde oproep tot actie voor moedertaalonderwijs:

<https://menntavisindastofnun.hi.is/is/global-call-hle>

Hashtags die gebruikt kunnen worden op social media:

#GlobalCalltoAction

#HeritageLanguageEducation

#InternationalMotherLanguageDay

Beeldmateriaal voor social media:

<https://drive.google.com/drive/folders/1aNAazc5FoJG9RZvByzsNLsrJs4I7BqSj?usp=sharing>

Voor vragen:

U.S. Coalition of Community-Based Heritage Language Schools

www.heritagelanguageschools.org/coalition

joy@peyttons.us

Forum of Heritage Language Coalitions Europe (FOHLC Europe)

www.hlenet.org/fohlc-europe

fohlceurope@gmail.com

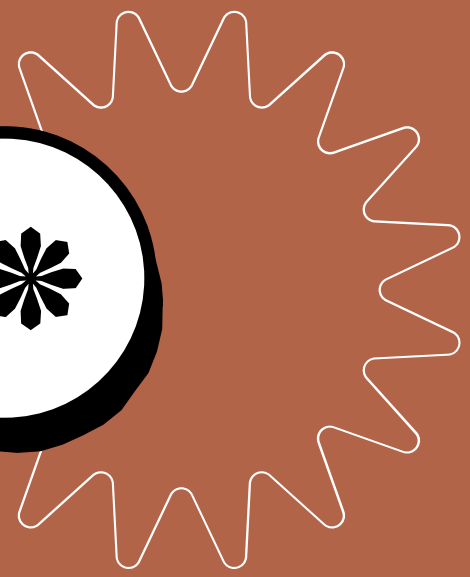
Dit document is opgesteld door leden van de *HL Global Think Tank*. De *HL Global Think Tank* pleit voor de waarborging van moedertaalonderwijs op lokaal, nationaal en internationaal niveau. De kern van het werk van de deelnemers is de ambitie om ervoor te zorgen dat meertalige studenten taalonderwijs van hoge kwaliteit krijgen dat hen zelfvertrouwen geeft, een sterk gevoel van identiteit, interculturele competentie en levenslange vaardigheden waar ze in onze steeds meer geglobaliseerde samenleving profijt van zullen hebben. De groep bestaat uit experts op het gebied van moedertaalonderwijs met verschillende taalkundige en professionele achtergronden, waaronder wetenschappers, belangenbehartigers, activisten, coalitieleiders, diagnostische testers, *grassroot* organisaties en schoolbesturen. Deelname aan de denktank gebeurt op vrijwillige basis. Als onderdeel van de inspanningen van de denktank om moedertaalonderwijs nieuw leven in te blazen en te promoten hebben de leden de *International Guidelines for Professional Practices in Community-Based Heritage Language School* (2021) opgesteld. Zie www.hlenet.org/thinktank voor een volledige lijst van leden van de denktank.

De leden van de HL Global Think Tank zijn verbonden aan:

Athabasca University
Avant Assessment
Brazilian Association for Culture and Education (ABRACE)
British Council
California State University Long Beach – Japanese
Center for Applied Linguistics, Washington, DC
Chinese School of Delaware
Coalition of Community-Based Heritage Language Schools (U.S.)
Cambridge Research in Community Language Education (CRiCLE) Network
Czech and Slovak School of North Carolina
Czech and Slovak School Okenko, London
Deutsche Schule Charlotte (German Language School Charlotte, North Carolina)
Duke University Graduate School
European Educational Research Association
Fédération FLAM Monde
Forum of Heritage Language Coalitions in Europe (FOHLC Europe)
German Language School Conference
German School of Connecticut
Global Seal of Biliteracy
Goldsmiths, University of London
Healthy Linguistic Diet
Heritage Language Education (HLE) Network
Home, Heritage, Community Languages Advisory Group
Initiative for Multilingualism and Intercultural Education (IMIB)
International Language Educators Association (ILEA)
JNCL/NCLIS
Móðurmál - the Association on Bilingualism
Moray House School of Education and Sport, University of Edinburgh
Qatar Foundation International (QFI), Washington, DC
Sydney Institute for Community Languages Education (SICLE), University of Sydney
Sydney School of Education and Social Work
UK Literacy Association
University College London
University of Alberta
University of Cambridge
University of Iceland
University of Sheffield
University of Southern California
Western Connecticut State University

REFERENTIES & VERDER LEZEN

Gerelateerde oproepen tot actie, verklaringen van rechten, en beleidsdocumenten

- *Association of School and College Leaders (UK) (2022) Supporting Pupils with Home, Heritage and Community Languages (Primary and Secondary)*
- *British Academy (2019) Languages in the UK: a call for action*. Londen: British Academy
- *Education in a Multilingual World: UNESCO Position Paper*
- Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden
- *Alternative Report on Language Based Exclusion, Punishment and Discrimination in Dutch Education*
- *De Declaration on a Nordic Language Policy* definieert prioriteiten voor nationaal werk aan taalbeleid
- *De Universal Declaration of Linguistic Rights (UDLR)*, aangenomen op de *Conference of Linguistic Rights* gehouden in Barcelona in 1996

Belangrijke wetenschappelijke referenties

Aberdeen, G. C. (2016). Understanding heritage language schools in Alberta [Doctoral dissertation]. University of Alberta.

Aberdeen, T., Cannizzaro, G., Douglas, M., Emilsson Peskova, R., Lu, T., Ludanyi, R., McCabe, M., Paulovicova, N., Peyton, J.K., & Sobrevía, S. (2021). International Guidelines for Professional Practices in Community-Based Heritage Language Schools. <https://www.heritagelanguageschools.org/coalition/article/249073>

Ashtari, N., & Krashen, S. (2023). Barriers to advanced heritage language development. *LLT Journal: A Journal on Language and Language Learning*, 26(2), 423–428. https://www.researchgate.net/publication/374517782_BARRIERS_TO_ADVANCED_HERITAGE_LANGUAGE_DEVELOPMENT

Ashtari, N. (2023). Bringing Backgrounds to the Foreground: Using Students' Heritage Languages and Cultures in Class. *Language Magazine*, 22(9), 33–36. <https://www.languagemagazine.com/2023/07/26/bringing-backgrounds-to-the-foreground-2/>

Benmamoun, E., Montrul, S., & Polinsky, M. (2013). Heritage languages and their speakers: Opportunities and challenges for linguistics. *Theoretical linguistics*, 39(3–4), 129–181. <https://doi.org/10.1515/tl-2013-0009>

Berthele, R., & Lambelet, A. (2018). Heritage and school language literacy development in migrant children: Interdependence or independence? *Multilingual Matters*.

Council of Europe. (1992). European charter for regional or minority languages.

Cruickshank, K., Lo Bianco, J. & Wahlin, M. (2023). Community and heritage languages schools transforming education: Research, challenges, and teaching practices. Routledge.

Cruickshank, K., Lo Bianco, J. & Wahlin, M. (2023). Community and heritage languages schools transforming education: Research, challenges, and teaching practices. Routledge.

Cummins, J. (2021) Rethinking the education of multilingual learners. *Multilingual Matters*.

Duff, P. (2008). Heritage language education in Canada. In M. Brinton, O. Kagan, & S. Bauckus. *Heritage language education: A new field emerging*. (pp. 71–90). Routledge.

Emilsson Peskova, E., Boccou Kestřánková, M., Vaněčková, L., & Chlostová, M. (under review). Heritage language education in Europe: Examples of support measures of four European countries. *European Journal of Language Policy*.

Egnatz, L., & Santos, V. D. O. (2023). Expanding assessment options for learners and speakers of less commonly tested languages. *Journal of the National College Testing Association*. 6(1). 2–25.

Eversley, J., Mehmedbegovic, D., Sanderson, A., Tinsley, T., & Wiggins, D. R. (2010). Language Capital: Mapping the languages of London's school children. IOE&CILT.

General Assembly of the United Nations. (1990). Convention on the Rights of the Child. <https://www.unicef.org/child-rights-convention/convention-text>

Hafstein, V. T. (2018). Making intangible heritage: El Condor Pasa and other stories from UNESCO. Indiana University Press.

Hornberger, N. (2002). Multilingual language policies and the continua of biliteracy: An ecological approach. *Language Policy*, 1(1), 751.

Hornberger, N. H. W., & Shuhan, C. (2009). Who are our heritage language learners? In D. M. Brinton, O. Kagan, & S. Bauckus (Eds.), *Heritage language education. A new field emerging* (pp. 3–35). Routledge.

Kagan, O., Carreira, M., & Chik, C. (2017). *A handbook on heritage language education: From innovation to program building*. Routledge.

Lamb, T. (2020). Supplementary schools as spaces of hope for a more inclusive world: Challenging exclusion and social injustice in multilingual London. *Journal of Linguistics and Language Teaching*, 11(2), 99–127. https://linguisticsandlanguageteaching.blogspot.com/2020/10/blog-post_34.html

Lamb, T. E. (2001). Language policy in multilingual UK. *Language Learning Journal*, 23(Summer 2001), 4–12.

Lamb, T. E. & Vodicka, G. (2018). Collective autonomy and multilingual spaces in super-diverse urban contexts: Interdisciplinary perspectives. In G. Murray & T. E. Lamb (Eds.), *Space, place and autonomy in language learning* (pp. 9–28). Routledge.

Lamb, T. E., Hatoss, A., & O'Neill, S. (2019). Challenging social injustice in superdiverse contexts through 'activist' languages education. In R. Papa (Ed.), *Handbook on promoting social justice in education*. Springer

Little, D. & Kirwan, D. (2019). *Engaging with linguistic diversity – A study of educational inclusion in an Irish primary School*. Bloomsbury.

Mehmedbegovic, D. (2017). Engaging with Linguistic Diversity in Global Cities: Arguing for 'language hierarchy free' policy and practice in education. *Open Linguistics*, 3(1), 540–553. De Gruyter.

Mehmedbegovic, D. (2017). Engaging with Linguistic Diversity in Global Cities: Arguing for 'language hierarchy free' policy and practice in education. *Open Linguistics*, 3(1), 540–553. De Gruyter.

Mehmedbegovic, D. (2009). Researching attitudes and values attached to first language maintenance. In R. Bhanot, & E. Illes (Eds.), *Best of Language Issues: Articles from the First 20 Years of NATECLA's Esol Journal*. National Association for Teaching English and other Community Language to Adults. Avanti Books (pp 58–71).

Montrul, S., & Polinsky, M. (2021). *The Cambridge handbook of heritage languages and linguistics*. CUP.

Paulovicova, N., McCabe, M., & Emilsson Peskova, R. (2023). Transformations of diasporic heritage Identities in Canada during the Covid-19 pandemic: From land-based communities to language-based global cyberspora. *History, Culture, and Heritage, AHM Conference 2023: 'Diasporic Heritage and Identity'* Amsterdam, June 2023, 2, 199–208. <https://www.aup-online.com/content/papers/10.5117/978904856222/AHM.2023.022>

Salö, L., Ganuza, N., Hedman, C., & Karrabæk, M. S. (2018). Mother tongue instruction in Sweden and Denmark. Language policy, cross-field effects, and linguistic exchange rates. *Language Policy*, 17, 591–610. <https://doi.org/10.1007/s10993-018-9472-8>

Schalley, A. & Eisenclas, S. (2022). *Handbook of home language maintenance and development*. De Gruyter.

Skutnabb-Kangas, T., & May, S. (2017). Linguistic Human Rights in Education. In T. McCarty & S. May (Eds.), *Language policy and political issues in education*. *Encyclopaedia of Language and Education*. Springer. https://doi.org/10.1007/978-3-319-02344-1_10

Skutnabb Kangas, T., & Phillipson, R. (2022). *The handbook of linguistic human rights*. Wiley.

Trifonas, P. P., & Aravossitas, T. (Eds.).(2014). *Rethinking heritage language education*. Cambridge University Press.

Trifonas, P. P., & Aravossitas, T. (Eds.). (2017). *Handbook of research and practice in heritage language education*. Springer International Publishing.

Valdes, G. (2005). Bilingualism, heritage language learners, and SLA research: Opportunities lost or seized? *The Modern Language Journal*, 89(3), 410–426.

Van Deusen-Scholl, N. (2018). The negotiation of multilingual heritage identity in a distance environment: HLA and the plurilingual turn. *Calico Journal*, 35(3), 235–256. <https://doi.org/10.1558/cj.36723>

Wenger-Trayner, E., & Wenger-Trayner, B. (2021). *Systems convening: A crucial form of leadership for the 21st century*. Social Learning Lab.

Wiley, T. G., Peyton, J. K., Christian, D., Moore, S. C. K., & Liu, N. (Eds.). (2014). *Handbook of heritage, community, and native American languages in the United States: Research, policy, and educational practice*. Routledge.

Woll, B. & Li, W. (2019) *Cognitive benefits of language learning: Broadening our perspectives*. Final Report to the British Academy. www.thebritishacademy.ac.uk/publications/cognitive-benefits-language-learning-perspectives-report/

*Dit document is ontworpen in Canva en maakt gebruik van auteursrechtvrije beelden.
De Nederlandse vertaling is geredigeerd door Ankelien Schippers.*